

פרוטוקול מס' 195

מישיבת ועדת הכנסת
מיום 1, א' בכסלו תשל"ג - 7.11.72, בשעה 8.30

נ כ ח ו :

ח: דרי הנועדה:

- א. אנקוריון - היו"ר
- ד. ארזי
- מ. ביבי
- ט. ברעם
- י. גולן
- ת. טובי
- א. יפה
- מ. נסים
- א. עופר
- צ. צימרמן
- י. רפאל
- א. רזיאל-נאור

מ: זמנים:

- ש. תמיר - חבר-הכנסת
- י. א. נבנצאל - מבקר המדינה, נציב תלונות הציבור
- ח. ראם - משרד מבקר המדינה
- נ. לורד - מזכיר הכנסת
- ק. ארן - סגן מזכיר הכנסת
- ש. יעקבסון - סגן מזכיר הכנסת
- ג. בר-יוסף - סגן מזכיר הכנסת
- א. בר-זכאי - עוזר בכיר ליועץ המשפטי לממשלה, משרד המשפטים
- י. למברגר - חשב הכנסת

מזכירת הנועדה: מ. ברפי

רשמה: נ. דינזלר

- א. שאילתה; סדר-היום:
- ב. קביעת סדרי הדיון בדו"ח השנתי של נציב תלונות הציבור;
- ג. ערעורו של חבר-הכנסת שמואל תמיר על החלטת יו"ר הכנסת והסגלים שלא להכיר בדחיפות הצעתו לסדר-היום בנושא: "הסנקציות של עובדי הטלוויזיה";
- ד. תוספת יוקר ותוספת משפחה לחברי הכנסת.

היו"ר א. אנקוריון:

אני פותח את הישיבה.

א. שאילתה

ת. טובי:

בשבוע הראשון שלאחר הפגרה העלנו הצעה דחופה לסדר-היום, שהוכרה כהצעה דחופה, בנושא: העלאת מחירי הנסיעות באוטובוס. הכנסת החליטה לדון בנושא יושב-ראש הכנסת והסגנים ראו מקום לדיון בנושא כדי למנוע אותו, לשנותו, או לקבוע הלכה לגביו. באותה ישיבה בה החליטה הכנסת לדון בנושא כיקשתי שהממשלה לא תחייב להעלות מחירי הנסיעות באוטובוס עד לאחר שיתקיים הדיון בכנסת. עתה החליטה הממשלה להעלות את המחירים, ההעלאה תתבצע ביום שלישי והכנסת כאילו אינה קיימת; לעומת זאת, בשבוע שעבר, העלו מספר חברי-הכנסת נושא לדיון ששמו: שביחת הרופאים. לא חשוב מהי עמדתנו לגבי נושא זה והנה, אותה הצעה שנדונה בשבוע שעבר, שהכנסת אישרה אותה והחליטה לדון בה - מובאת היום לדיון; ואילו הצעתנו - לא.

אינני מבין על סמך מה קובעים יושב-ראש הכנסת והסגנים את הנושאים שיידונו בכנסת. או שיש הצעה דחופה לסדר-היום, שהוכרה כהצעה דחופה ושהכנסת צריכה לדון בנושא, או שזה הפקר. ועדת הכנסת חייבת להגיד זכר בענין זה.

היו"ר א. אנקוריון:

איננו הכתובת הנכונה לפנייתך. הכתובת לענין זה היא יושב-ראש הכנסת והסגנים הקובעים את סדר-יומם של הכנסת. הכנסת החליטה לקיים הדיון, אך קביעת זמן הדיון נתון בידי יושב-ראש הכנסת.

ת. טובי:

ואם שיקוליו של יושב-ראש הכנסת אינם נכונים?

היו"ר א. אנקוריון:

תערער על כך בפני יושב-ראש הכנסת.

מ. נסים:

סעיף 32 של התקנון נכלל בהצעות לסדר-היום ונתקבל בשנה שעברה. שם נאמר מה סדר העדיפות של הדיון בכנסת. והנה, סעיף זה ממש לא קוים. סעיף 32(א) של התקנון לא קוים ואין עליו ערעור. מה תעשה סיעה שנפגעה?

היו"ר א. אנקוריון:

אינני מתנגד שאחד החברים יעלה שאלה זו על סדר יומה של הוועדה, אבל איננו יכולים

לדון בה עתה.

ב. קביעת סדרי הדיון בדו"ח השנתי של נציב תלונות הציבור

היה עלינו לדון בנושא ראשון בסדר-היום בערעורו של חבר-הכנסת שמואל תמיר על אי הכרת יושב-ראש הכנסת והסגנים בדחיפות הצעתו לסדר-היום. חבר-הכנסת ש. תמיר הודיע שייאחר, ולכן נדון בנושא זה בהמשך הישיבה.

יושב-ראש הכנסת רצה להשתתף בדיון בנושא קביעת סדרי הדיון בדו"ח השנתי של נציב תלונות הציבור, כי יש לו ענין בנושא זה - הוא היה יושב-ראש הוועדה שטיפלה בחוק האומבודסמן. יושב-ראש הכנסת התנצל על כך ולא יוכל להשתתף בישיבה, כיוון שנסע ללוד ללוות את המשלחת האוסטרית.

אני מברך את נציב התלונות. קיבלנו את הדו"ח הראשון של נציב תלונות הציבור, אשר הונח על שולחן הכנסת ומונח גם לפנינו. אני מקווה שהחברים הספיקו לעיין בו.

זכור לכם שלפני מספר חודשים הסכים נציב התלונות להופיע לפנינו - יחד עם מנהל נציבות התלונות, מר גרשון אבנר - והגיש לנו סקירה בעל-פה על פעולת הנציבות; אבל החוק קבע כללים לגבי הדיווח לפני הכנסת. בהתאם לחוק, הדיווח הראשון של נציב תלונות הציבור צריך היה להיות מוגש עם תחילת המושב הזה. ואמנם, ב-16 באוקטובר, עם פתיחת המושב קיבלנו את מכתבו של יושב-ראש הכנסת, בו הוא מגיש לנו את הדו"ח הראשון על פעולתו של נציב תלונות הציבור, בהתאם לחוק.

היו"ר א. אנקוריון:

הפרוצדורה היא שהדו"ח מוגש לכנסת ובהתאם לחוק דנה בדו"ח וי'דת הכנסת, בדיוק כמו שבדו"ח מבקר המדינה דנה ועדת הכספים. מבחינה זו שזהו הדו"ח הראשון שכולם בירכו וציפו לו - יכולים אנחנו לברך שהחיינו על כך שהוא הוגש לנו. הספקתי לקרוא במלואו את המבוא, שהוא בעצם דו"ח וקראתי כמה מהדוגמאות שישנן בדו"ח.

להסברת הענין צריך לומר: אלפי תלונות

התבררו וחלק ניכר מאוד מהתלונות גם נמצא צודק ותוקנו דברים. החוק קובע שלדו"ח יצורף מבחר של מקרים לעיון הוועדה, כדי שהוועדה תקבל רושם על עבודת נציב התלונות. מטבע הדברים, כיוון שמדובר בתלונות של יחידים הדורשות תיקון, לא יכול הדו"ח להגיש לנו את כל החומר הזה. לוקט בדו"ח זה מבחר ובענין זה אין כנציב התלונות עצמו שיקבע מהו מבחר המקרים הנותן מושג על הפניות ועל הטיפול בתלונות הללו.

בישיבה זו נקבע את סדרי הדיון בדו"ח. לא

נדון היום בדו"ח עצמו, כי מתעוררת השאלה, כיוון שזו הפעם הראשונה שהדו"ח מוגש לפנינו, כיצד מטפל הוועדה בדו"ח. הנוהג בוועדת הכספים, הדנה בדו"ח מבקר המדינה הוא - מכל החומר הרב מלקטים מבחר, כי הוועדה אינה יכולה להקיף את כל הדו"ח. ועדת הכספים בחרה ב-17 פרקים ובהם דנה. אנחנו על אחת כמה וכמה יכולים לטפל רק בצורה כזאת. בוועדת הכספים ישנם דפוסים מסויימים שהתקבלו במשך השנים של טיפול בדו"ח מבקר המדינה - יש ועדת משנה, בוחרים מבחר פרקים שיש צורך לדון בהם ומקיימים מספר לא קטן של ישיבות עד שמגיעים להמלצות המונחות על שולחן הכנסת לדיון. באופן כללי אפשר לומר, שגם הדיון שלנו צריך להסתיים במסקנות שיונחו על שולחן הכנסת, אך זיות ומטבע הדברים המטריה שונה - ייתכן שאיננו יכולים לפעול באותה שיטה.

חשכתי שאין דרך נכונה יותר מאשר לשמוע

מה כפי נציב התלונות עצמו, מתוך נסיונו הרב, על הדרך בה צריכה ועדת הכנסת לנקוט לפי הדין. קיימתי לפני שבועיים שיחה עם נציב התלונות והבהרנו מעט את המושגים בינינו והחלטנו על כך שבישיבה הראשונה נקבע את סדרי הדיון בדו"ח. הדו"ח מרשים מאודונותן תמונה בהירה מאוד על ההתארגנות ודרך הטיפול וכן גם על הקשיים שבהם נתקלה הנציבות בדרכה, כולל ענין קבלת עובדים במידה מספקת לענין זה. אומר יותר מזאת: כאשר מעיינים במקרים רואים שכוח האדם שצריך להיות מועסק מטעם הנציבות מוכרח להיות בעל רמה די גבוהה. לאנשים המטפלים במקרים אלה חייבת להיות התמצאות גדולה ורחבה קודם כל בחוק, אבל לא רק בחוק, אלא גם בענפי הפעולה השונים של המשרדים השונים, של הגופים המבוקרים השונים שאליהם נוגע חומר התלונות. ההרגשה היא, מעיון במבחר זה, שהעניינים נתונים בידיים טובות.

אומר מלים אחדות לגבי סדרי הדיון בדו"ח,

לאחר ששקלתי ענין זה עם נציב התלונות. נראה לי שהדיון שלנו לא צריך להתקיים בדיוק כפי שמתקיים הדיון בוועדת הכספים. אינני סבור שדרושה לנו ועדת משנה. אני חושב שהפורום הרחב של הוועדה אינו רחב כל כך מהפורום של ועדת המשנה של ועדת הכספים המונה 12 חברים. אני חושב שוועדת הכנסת כולה תהיה ועדת המשנה שתטפל בענין. נדמה לי שנצטרך להקדיש לענין 3-4 ישיבות. כ-2 ישיבות נקדיש לדיון כללי על הדו"ח ואחר-כך תתעורר השאלה כיצד מטפל במבחר המקרים. האם גם עלינו לבחור מבחר מתוך המבחר הזה - ישנם למעלה מ-80 מקרים - ונדון במבחר שנבחר במפורט יותר? האם נזמין לישיבה את הגוף המבוקר, או לא? - גם שאלה זו עומדת לפנינו. אבקש את החברים להתייחס לנקודות האלה.

אני מברך את מבקר המדינה בתפקידו כנציב

התלונות. אם היה למישהו ספק בדבר שילוב תפקיד מבקר המדינה בתפקיד נציב התלונות - כאשר קוראים את הדו"ח מתחזקת הדעה שהשילוב הזה בין שתי הפונקציות היה טוב. אבקש לחוות דעתך לגבי סדר הדיון.

י.א. נכנצאל:

אני מודה ליושב-ראש הוועדה על דבריו

האדיבים. לוועדת הכנסת היה חלק נכבד,

על-ידי נציגיה, בהכנסת החוק. בחדר זה הוכן החוק. לפני ועדה זו גם

נתקיימה אותה שיחת ביניים לפני הגשת הדו"ח הזה. פתגמים עוסקים בשאלה:

האם כבדות יותר בעיות הילדים הקטנים או בעיות הילדים הגדולים עבור

הוריהם, הרי צד אחד משותף הוא - כאשר נמצאות הבעיות האלה הילד גם כן

נמצא וגורם שמחה להוריו. הבעיות הקשות ביותר הן בתקופת ההריון, כאשר

המוצר המוגמר עדיין איננו. כאן היתה תקופת הריון די ממושכת - לפני

י.א. נבנצאל:

חקיקת החוק ולאחר זמן השנה הראשונה של פעולת הנציבות, כאשר עוד לא היה דו"ח שסיכם איזו פעולה עד הסוף. לכן יש הרגשת סיפוק מסויימת כאשר נודמן לי להיות בפתיחת מושב הכנסת, כאשר הצבע הדומיננטי של הישיבה היה הצבע של הספר הקטן הזה וגם לשמוע הדים של התעניינות לא מעטה בדו"ח הזה.

בענין הדו"ח קובע החוק בסעיף 46: "א) נצע

תלונות הציבור יגיש לכנסת מדי שנה, בראשית מושב הכנסת, דין וחשבון על פעולותיו שיכיל סקירה כללית ותיאור הטיפול במבחר של תלונות... (ג) הונח דין וחשבון על שולחן הכנסת, תדון בו ועדת הכנסת ותגיש לכנסת את סיכומיה והצעותיה לאישור." לפי החוק יש שני אלמנטים בדו"ח: סקירה כללית וגם מבחר התלונות הוא חלק אינטגרלי של הדו"ח, למעשה החלק הגדול יותר מבחינה כמותית. כך גם אצל האומבוסדמנים בחו"ל. במשך הזמן עובר המשקל יותר למקרים. המבחן של פנולתנו הוא, שהכנסת נדרשת לאשר את הדו"ח ולפני כן לקיים דיון. בכל השיבים המוגדרים יש להביא בחשבון, לעניות דעתי, מה ניתן לסכם כדי שיהיה הנושא ראוי לדיון בכנסת ושהכנסת תאשר אותו.

אני שותף לדעתו של יושב-ראש הוועדה, שאין

להעתיק לענין זה את הסיפורים הקיימים בוועדת הכספים לגבי הדיון בדו"ח מבקר המדינה. הדו"ח המוגש לוועדת הכספים משתרע על כאלף עמודי דפוס צפופים מאוד ומלווה כפר עם הצעות שר האוצר, המשתרע על 600 עמודים. כל פרק אינו מדבר על סיכומיה ספציפית, אלא מהווה תיאור של שלמות פעולתה של יחידה בתוך משרד כמשלתי עם בעיותיה ועם המימצאים הקשורים בבעיות אלה. כל דבר כזה מצריך כמה שעות דיון. בדיון על דו"ח מבקר המדינה הוזכרו אתמול תלונות על מינהל מקרקעי ישראל ועוד. עם כל החשיבות העקרונית שבטאנו אותה מספר פעמים, אין הטיפול בדו"ח נציב התלונות מצריך אותם סדרי דיון כמו בדיון על דו"ח מבקר המדינה.

מהו, לדעתי, תפקידה של ועדת הכנסת?

יש הנחה שהכנסת, ובמיוחד ועדת הכנסת שעל פי הצעותיה מתמנה מבקר המדינה שהוא גם האומבוסדמן ועל ידה מתמנה גם מנהל נציבות התלונות, עומדת מאחורי נציב התלונות, סומכת ידה על מבקר המדינה ונותנת אמונה בו. העיון בדו"ח לא יהיה מן הסתם דרוש כדי לראות אם האמון מוצדק, אבל בכל זאת אין פירוש הדבר שהעמידה מאחוריו תהיה בהכרח הזדהות עם כל עמדה שהנציב נקט בה. האמון הוא מהנציב נקט באותה עמדה ביושר, בלי משוא פנים, בעל בבקיות - כל זה כן, אבל יכולה להיות גישה של הנציב, שהגופים המבוקרים חולקים עליו ויכולים להיות בדעה אחרת מדעתו של הנציב. יכול להיות שעל אף היותו נבקר המדינה ינקוט הנציב בגישה ליברלית בתחומים הפיסקליים ובענייני נכס. לא במקרה בכללותו קובעת הכנסת, אלא במקרים ספציפיים. הגוף המבוקר נוטה על הצד המחמיר. אני אומר זאת בגלל מקרה אחד שאציע שהוועדה תדון בו. הנציב הרואה לפני עיניו את המתלוננים, מצבם הספציפי, בא למנקנה שרצוי להיות ליברלי יותר ושההפסד/לקופת המדינה לא יהיה כל כך נורא. מעבר לזה, רצוי שלגופים המבוקרים תהיה מוחשית העובדה שהכנסת עומדת לימין נציב התלונות. ועדת הכנסת בחרה את נציב התלונות וכל זמן שלא פיטרה אותו היא נותנת אמונה בו. באופן ספציפי היא מתייחסת לכמה וכמה מקרים וביסוד התפיסה החברתית שלפניה היא יודעת שהנציב לא עושה הכל ניד אחת, אלא נעזר במנהל הנציבות ובעובדיו, אך האחריית מוטלת על נציב התלונות. בכל אלפי המקרים האלה אני מחליט לגמרי לא בקלות. חשוב שיראו ויידעו שגם כאשר ישנם מקרים ספציפיים מבינה הוועדה ומזדהה עם העמדה שנציב התלונות נקט בה. זה גם יתן לכנסת האפשרות לומר דבר משמעותי לגבי מקרים בודדים.

מאידך, כל מה שהיה אתמול במליאת הכנסת,

כאשר דנו בדו"ח מבקר המדינה, לאחר שוועדת הכספים הניחה מסקנותיה על שולחן הכנסת - הרצון לדון באריכות אינו כל כך גדול. לכן ועדת הכנסת לא צריכה להכביד על עצמה ולדון בכל 80 המקרים, אלא במקרים סקביים וספציפיים. אני מציע להזמין לדיון הבא את נציב התלונות וכאשר יידונו המקרים הספציפיים הוא יתן הסברים נוספים כמילואים לדברים הנמצאים בדו"ח.

פה ושם מתעוררות שאלות מעניינות ובמיוחד

קיימת נקודה עקרונית אחת שעוררתי אותה בדו"ח בסקירה הכללית, שוודאי גם תבוא לידי דיון כאן, והיא - שצריכים להבהיר חזר והבהר שהעמדה הקשה הזאת לגבי תלונה שאיננה מוצדקת, אין פירושה שהמתלונן אינו צודק. לפעמים התלונות הן די פרדוקסליות: משהו מתלוננן שהטלפון שלו התקלקל לפני חמשה ימים ועדיין לא תוקן - התלונה צודקת; אחר טוען שהוא מתגורר עם עשרה נפשות בשני חדרים. למשרד השיכון אין עכשיו בית פנוי לתת לו - קשה לבנות לתום שהתלונה בלתי צודקת, אך היא בלתי צודקת לגבי המשרד.

ד. ארזי:

אנחנו בעצם מוגבלים בנושא והוא - כיצד לקיים את הדיון. ארשה לעצמי, כיוון שנפל בזכותי להיות הראשון בין משתתפי הדיון, לומר שכולנו שמחים על כך שזכינו לקבל דו"ח מספר אחד של נציגי תלונות הציבור. לא שכולנו מצפים לתלונות אלה, אלא במידה ויש תלונות צריף שתהיה כתובת לבררן. די להסתכל במספרים ויבשים של מספר התלונות, בכמה תלונות טיפול וכמה מהן היו מוצדקות - כדי לומר שהאקט של החקיקה היה מוצדק, הגענו לביצוע והגשמת החוק בהקמת משרד נציבות התלונות.

אנחנו חייבים להביא סיכום הדו"ח לפני הכנסת וזאת מכמה יעמים: אני חושב שהדיון עצמו ייצור הד בציבור. לא שאני מקווה שהדיון הזה יביא למספר גדול יותר של מתלוננים. אי-אפשר לומר שהיתה אינפלציה של תלונות. אם 70% של התלונות מוצדקות - זה סביר. ההד לאחר דיון יהיה לא רק לגבי עצם קיום המוסד, אלא גם הוויכוח שיתפתח שידיגיש מהן התלונות. התרשמתי מהתפלגות התלונות. חשבתם שלגבי משרד הסעד ומשרד הביטוח הלאומי יהיה מספר גדול של תלונות, אבל לא כן הוא. יכול להיות שזה נובע מתוך כך שעצם קיום נציבות התלונות לא הגיע לאזני השכבות הנהנות מסעד. הדיון בכנסת גם ירחיב את היקף הציבור שיידע מקיומו של מוסד נציבות התלונות. העובדה ש-21% של התלונות היו קשורים ברשויות המקומיות מהווה למעשה החלק החמישי של התלונות. גם בתחום זה ברור שהמצב הוא כזה שהוא אולי תובע הקמת אומבודסמן מקומי. קיום האומבודסמן צבאי יפתח מספר התלונות לנציבות מבקר המדינה. המספרים שישנם כאן מעידים כמה נכונה היתה הדרישה להקים אומבודסמן צבאי.

כיוון שהדיון הוא כללי, מוכן אני לקבל את הצעתו של יושב-ראש הוועדה, שהוועדה כולה תשמש ועדת משנה לנסיון. אין ספק שאם רוצים אנחנו להתעמק בבעיות הנושא יתבע מאיתנו ישיבות מיוחדות נוספות, כי הישיבה ביום ג' בשבוע מוקדשת לעניינים השוטפים. הנסיון ילמד אותנו כיצד לפעול.

אבקש תשובה לשאלה: באיזו מידה הגיע נציגי התלונות למסכה, אם הגיע, שדרושה חקיקה מיוחדת לגבי סוג מסויים של תלונות שהובאו לפניו, שתכונן של התלונות הן בעצם תוצאה של לקונה בחוק זה או אחר. נדמה לי שהדבר הזה די מהותי. גם מהותי יהיה אם נציגי התלונות יאמר מהם המוסדות האחרים שצריך היה לכללם במסגרת או באפשרות להגיש עליהם תלונות.

מגיע יישר כוח לנציגי התלונות, למנהל נציבות התלונות ולכל העובדים על היכול שהביאו לנו. אנחנו מקווים שמספר התלונות יהיה מצומצם יותר, אבל אם יש תלונות - שתהיה כתובת לבידורן.

א. עופר:

קראתי את החוברת בענין רב. זו חוברת מעניינת שלא רק מספרת את הצד היבש של הדברים, אלא חשבים את דופק המגע בין האזרח לבין המנגנון הממשלתי. המבחר הוא די מייצג את התלונות העיקריות. רשמתי לפני כמה דברים ואחד מהם הוא: הופתעתי ממספר התלונות שנמצאו מוצדקות. לאחר סינון התלונות הלא מוצדקות, כמעט מחצית התלונות נמצאו מוצדקות. ידוע לי שישנן תלונות רבות בלתי זבוססות. ייתכן שמפני שהמנגנון מסודר הגיע כבר מתוך הסינון מספר התלונות המוצדקות למספר גבוה כזה. המספר הגבוה של התלונות אומר דרשני - משהו במנגנון לא בסדר.

אולם אין להתעלם גם מן ההרגשה השוררת בקרב רבים מן האזרחים, שבמינהל הציבורי בישראל קיימים ליקויים שאין מקורם דווקא במגבלות כספיות או פייסיות אובייקטיביות. הדבר בא לידי ביטוי בתלונות הרבות, הנוגעות לחוסר יעילות של המינהל וליחסו של עובד הציבור לאזרח ולענייניו. זהו ענין של חינוך המנגנון. כאשר בא אזרח בארץ אנבלוסכסית אל פקיד מס-הכנסה, הפקיד משוכנע שהמדינה עושה עוול בכל שהיא מטילה מסים והוא יושב עם האזרח ומוצא כל דרך שהאזרח ישלם פחות. תפקידו של הפקיד לפעול לפי החוק, אבל הוא צריך לדאוג לפרש את החוק לקולה עד כמה שאפשר לגבי האזרח; אפילו בשיכון עובדים: נניח שיש לי מדיניות לא להגביל בענין משכנתאות. אני מודיע זאת בציבור ומוטר על כך למנהלי הסניפים. כאשר בא האזרח לפקיד, הפקיד דואג לשיכון עובדים יותר ממני, הוא שואל מהיכן ניקח את הכסף; כמו כן במשרדים השונים השר מחמיר כמה שפחות, ככל שאתה יורד לדרגים הנמוכים יותר החמרה היא גדולה יותר. מדוע יש לנו התכונה הזאת? אפשר לומר שזו מסירות ונאמנות של המנגנון, אבל מדוע אין כולם מפרשים את החוקים לקולה? אני יודע שזו תופעה כללית וזה בעצם גם מורגש בדו"ח נציב

א. עופר:

התלונות. גם בנכס באנגליה מנסה פקיד המכס להכניס את החפץ לקטיגוריה מקלה, אך פה מחמירים. מהיכן קיבלנו תכונה זאת?

אני חושב שעל הוועדה כולה לדון בדו"ח נציב התלונות, ולא ועדת משנה. אין פה דברים שצריך לבדוק אותם בדוקה מיוחדת. אני תומך בהצעה שנקדיש מספר ישיבות, אם לא ביום ג' - ביום אחר בשבוע.

א. רזיאל-נאור:

אני סבורה שיש לדון בנושא בוועדת משנה. זכינו לקבל דו"ח ראשון של נציב תלונות הציבור. ודאי נעשה עבודה חשובה מאוד. מפני שהדברים חשובים יש צורך בעבודה מרוכזת ויש צורך במספר אנשים שיראו זאת כתפקיד המוטל עליהם עד להסקת המסקנות, ולא שהדיון יתקיים במליאת הוועדה שהיא כתובת לכל המתרחש בכנסת. יש לי חשש שהדיון הזה יתקיים על פני השטח ולא בתשומת לב מרובה.

רצוני להתעכב על ביטוי אחד ששמעתי מפי נציב התלונות ושלא לא צעם לאזני. מה זו תלונה בלתי צודקת? ראשית, יכולה להיות תלונה בלתי מוצדקת אך ורק אם הוכח שהאזרח טוען שעשו לא עוול והוכח לו שלא עשו לו כל עוול, אבל לומר שהתלונה בלתי מוצדקת בגלל שאין למדינה יותר שיכונים?

היו"ר א. אנקוריון:

סעיף 43 קובע זאת.

א. רזיאל-נאור:

אני מדבר נגד החוק.

להיפך, התלונה היא מוצדקת מאוד. אין לו אפשרות להתקיים בדירה של שני חדרים עם עשרה נפשות והוא תובע זכויותיו. אם למדינה אין ברגע זה פתרון לבעייתו - צריך לומר שנציב התלונות רואה את צדקת תלונתו, אבל אין בידו להושיע. יכול להיות שאם תצטרנה תלונות כאלה יביא הדבר לשינוי המדיניות וזה לא שונה בחשיבותו מתפקיד נציבות התלונות. ככתוב בשמואל: "דברין טובים ונכונים ושומע אין לך מפי המלך". יש לו לפני מי להתלונן וזה דבר מאוד חשוב. ייתכן שמספר התלונות ייפחת, כי מוסד הנציבות הוא מוסד חדש עדיין ומנסים לבקש עזרתו, אך לאחר מכן יירגעו האנשים.

מ. ביבי:

הדו"ח ישמש בעתיד כפרק חשוב ללימוד האזרחות טובה לציבור הרחב. כאשר קצינים בדו"ח נתקלים בפרקים כיצד על האזרח לנהוג ביחסו לשלטון וביחס השלטון אליו. יבורך מבקר המדינה על הדו"ח הראשון.

אני בעד זה שהוועדה כולה תטפל בדו"ח

והטיפול יהיה בצד ועקרוני של הדו"ח. מהפרטים נגיע למסקנות שיונחו על שולחן הכנסת. אני מציע שהוועדה תסיק מסקנותיה ותניחן על שולחן הכנסת, כדי שיגיע לאזני הציבור הרחב מה אומרת הכנסת על הגופים המבוקרים במדינה, וכדי שהגופים המבוקרים יידעו מה אומרים חברי הכנסת על עבודתם. באמצעות עבודתה של הוועדה צריכים להסיק המסקנות על שיטת הגברת תודעת הביקורת והחדרת התודעה לציבור הרחב שקיים מוסד כזה, לא על-מנת להזמין תלונות, אלא על-מנת שכל מי שכואב לו משהו יידע שיש כתובת כזאת. אחד התפקידים החשובים והוועדה צריכה, לדעתי, להוציא מכל העבודה הזאת הוא: באיזו מידה ניתן לפר את סדרי המינהל במדינה. יכול להיות שהפקידים פועלים על-פי החוק, אבל החוק אינו שיא השלמות. לא ניפגע מכך שיש בחוקים שחוקקנו פגמים. הדוגמה של משפחה מרובת ילדים הוא אולי סימפטומטי לדברים שבין הצדק של האזרח לבין הצדק של המינהל. האזרח רוצה את הצדק שלו ולמינהל יש הצדק הקבוע בחוק. בין שני אלה צריכה הוועדה להגיד את דברה.

תלונת האזרח לא יכולה להיות בלתי צודקת.

אם למישהו חסרה פת הלחם סימן הוא שאנחנו לא צודקים. עלינו אפילו לתקן את החוקים כדי שהאזרח יבוא על סיפוקו.

לשם הסקת מסקנות נראה לי שרצוי, לאחר

דיון במליאת הוועדה על הדו"ח, לבחור בוועדת משנה שתגיש לפני הוועדה הצעת מסקנות.

י. גולד:
אני רוצה לברך את נציב התלונות על הדו"ח השנתי הראשון שלו. אני כשלעצמי רגיל זה שנים בקריאת הדו"ח של מבקר המדינה. הנוסח הוא אותו נוסח, היודע לציין דברים חמורים ביותר בסגנון מתון מדי ובוטה. אנחנו צריכים לדעת לקרוא זאת ולהסיק מסקנות הנכונות.

אני מציע שבנסה שהוועדה כולה תדון בדו"ח, ולא ועדת משנה, ונראה כיצד העניינים יתקדמו. אני סבור שדו"ח זה יביא לחברי הכנסת זועלת בעבודתם היום יומית. (א) הוא יענה לנו על השאלה הגדולה שכל אחד מאיתנו תוהה עליה. אנחנו שואלים את עצמנו מהי הסיבה לכך שאנחנו עושים: כל כך הרבה, רמת החיים שלנו עולה ובכל זאת יש תלונות רבות. כאן אולי נוצא אי אילו דברים שיסבירו זאת לנו; (ב) כבר נאמר לנו, נתברר לנו שבמקרים רבים אנחנו המחקקים שוגים. לא שמנו לב ללקונות בחוק, באשר לקונות אלה גורמות לסבל לאזרחים, או חסרים נוהלים. אינני מדבר על זה שהפעולו הזאת מסייעת בידי מבקר המדינה. עיינתי במקרה אחד בדו"ח נציב התלונות, בו מפנה נציב התלונות תשומת ליבנו למקרים הקורים במינהל מקרקעי ישראל בסוגיה מסויימת.

משום כך צריכים אנחנו לבור אותם מקרים, ובעניין זה יכול נציב התלונות בעצמו לעוץ לנו באילו מקרים לדון, בעיקר במקרים אשר מהם משתמע המסקנות שאנחנו בהחלט מעוניינים בהם. אנחנו עשויים להביא תועלת לתיקון המצב, כמו תיקון בחוקים, תיקונים בנוהלים - זה יביא למניעת שורה שלמה של תקלות.

אני חושב שנציב התלונות יכול לייעץ לנו באילו משרדים לזכור ובאילו מקרים לדון. אם נדון ב-5 עד 10 פרקים אופייניים כאלה, אשר מהם אפשר להסיק מסקנות מסויימות חשובות, אני חושב שבזה נמלא תפקידנו הארוי.

ת. טובי:
אני רוצה לציין שזהו אחד החוקים שנתקבל לפני החג בכנסת. יש התייצבות מאחרי הפעולות של מבקר המדינה, בהיותה ממונה על בירור תלונות הציבור. לכן יש עניין רב, ציבורי וגם פרלמנטרי, בדיון ראשון בדו"ח המוגש עתה לנו בפעם הראשונה.

אני מצדד בהצעת יושב-ראש הוועדה, שהבירור צריך להתקיים במליאת הוועדה. לאחר שנמצה הדיון נראה כיצד להסיק מסקנות.

הערות אחדות לגבי שימוש במונחים: שאלתי את מבקר המדינה כיצד אפשר להשתמש במושג "תלונה לא צודקת" לגבי אדם הגר בשני חדרים עם עשרה ילדים. הוא השיב: מבחינת החוק. אני חושב שאין בחוק מושג של תלונה מוצדקת, או בלתי מוצדקת.

היו"ר א. אנטוריון: סעיפים 43(א) ו-43(ג) של החוק.

ת. טובי:
הכוונה היא שזאת תלונה אשר לא ניתנת לבירור. אם זאת הכוונה יש בהחלט מקום לתקן הדברים לגופן של הבעיות וזאת - לשלמות החוק והטיפול בבעיות. אני משאיר זאת לעת הדיון בנושא.

היו"ר א. אנטוריון:
לא אטריח עכשיו את נציב התלונות הציבור להשיב על הערות אחדות שהיה רוצה להשיב עליהן, כי נקיים את הבירור הכללי לגופם של הדברים ואז ישיב על הכל.

שכחתי לציין, שללא כל ספק היה הד גדול מאוד בציבור לגבי הדו"ח כאשר הופיע. כל העתונים נתנו בהרחבה חומר ממנו וזה גם מובן, כי העתונאים אוהבים את המקרים הקונקרטיים הנוגעים לצדק, או לאי צדק של משרד זה או אחר. הכנסת עומדת מאחרי נציב התלונות. למעשה, אין סנקציה לגבי קביעת נציב התלונות מה צריך להיעשות. היה לנו ויכוח מה יהיה האם... ואין... אמרנו שמספיק שהעניין יבוא בפני הכנסת, שהמבוקרים יידעו שהעניין מובא בפני ועדת הכנסת לדיון. אנחנו במידת מה גם השינויים לחוק. זהו בעצם הטעם הגדול לבירור שלנו.

נאמר שיש לקונות בחוק. כמוכן שנציב התלונות יכול להעיר זאת בצורה עדינה, אבל גם הוא לא המחקק וגם הוא ישמור על כך שלא ניכנס האחד לתחומו של השני.

היו"ר א. אנטוריון:

בעצם הנקודה שהיתה שנויה במחלוקת היתה: האם לקיים דיון בנליאה, או בוועדת המשנה. אני רוצה לשאול את חברת-הכנסת רזיאל-נאור: האם את מקבלת את הצעת חבר-הכנסת ביבי - שהדיון יתקיים במליאת הוועדה ובסוף, כאשר נגיע לניסוח המסקנות בעביר ניסוחן לוועדת המשנה?

א. רזיאל-נאור:

כן.

ת. טובי:

אני מציע שנחליט בתום הדיון בדו"ח מי ינסח את המסקנות.

היו"ר א. אנטוריון:

גם זאת יכולים אנו לקבל: הדיון יתקיים במליאת הוועדה, נקיים מספר ישיבות - בישיבה הראשונה נשמע מילואים לדו"ח מפני נציגי התלונות, או מפי מנהל נציבות התלונות ולאור סכך נשמע דעת החברים. הוויכוח הכללי לא יהיה רק על 32 העמודים, אלא החברים יוכלו להשתמש בדוגמאות מהמבחר כדי שהוויכוח לא יהיה צר מדי.

אם החברים מעוניינים לדון במקרה מיוחד אבקשם להודיע לי על כך. ביקשתי מנציגי התלונות שיציע לנו מבחר מתוך המבחר כדי שנדון בו דיון מיוחד. לאחר שביכינו כמה מקרים נעמדנו על חמישה מקרים: (א) מקרה מס' 7 - פטור ממסים על רכב לנכים שאינם נכי רגליים: (עמ' 45); (ב) כאן הכוונה להזמין את המבורקר, שהוא נציג האוצר; (ג) מקרה מס' 32 - הנאת אדם לתחנת משטרה והתנהגותם של שוטרים. (עמ' 80); במקרה זה נדון לעת עתה בלי הגוף המבורקר; (ד) מקרה מס' 63 - בנייה בלתי חוקית, מעשה בבית משותף בנתניה. (עמ' 119); (ה) מקרה מס' 65 - השכרת מבנה למהנדס העיר. (עמ' 121); (ו) מקרה מס' 73 - עיכוב בקביעת מחירי דירות ומועד מסירתן. (עמ' 133).

שקלנו מקרים אלה ובחרנו בינתיים רק בחמישה מקרים, כי איננו רוצים להכביד על הוועדה; נחליט שבגמר המלאכה נבחר ועדה מצומצמת אשר תכין את המסקנות ותגישן למליאת הוועדה; לגבי זמני הישיבות - זו בעיה קשה מאוד. נכון הוא שאת ישיבה הבקר של יום ג' לא נוכל להקדיש לדו"ח נציגי התלונות. אולי נוכל לקיים ישיבה אחת או שתיים במסגרת יום ג' בשבוע. הגעתי למסקנה שהברירה היחידה תהיה לקיים ישיבה נוספת, במרווח זמן, ביום ג'. נניח בשעה 14.30; או ביום א' אחר-הצהרים.

אני מודה למבקר המדינה.

ג. ערעורו של חבר-הכנסת שמואל תמיר על החלטת יו"ר הכנסת והסגנים שלא להכיר בדחיפות וצעתו לסדר-היום בנושא: "הסנקציות של עובדי הטלוויזיה"

חבר-הכנסת שמואל תמיר מערער על החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים, שלא להכיר בדחיפות הצעתו לסדר-היום בנושא: "הסנקציות של עובדי הטלוויזיה". נאמר לי כי חבר-הכנסת ש. תמיר סמתיך בחוץ, המזכירה הלכה לקרוא לו.

מ. ברעם:

אני מציע לדחות את הערעור.

פ. ביבי:

הטלוויזיה פועלת. יש סנקציות והן מתבטאות בכך שלא שידרו את מבט לחדשות. העולם לא יתהפך מכך. נושא זה אינו עומד בקריטריון של הדחיפות.

היו"ר א. אנטוריון:

כיוון שחבר-הכנסת ש. תמיר עדיין לא הגיע, ניגש להצבעה.

ה צ ב ע ה

הוחלט:

לדחות הערעור הנ"ל.

היו"ר א. אנטוריון:

חבר-הכנסת שמואל תמיר, אני מצטער, כבר החלטנו לדחות את ערעורך.

ש. תמיר:

אף מבלי לשמוע את דברי?

תודה.

היו"ר א. אנטוריון:

ד. תוספת יוקר ותוספת משפחה לחברי הכנסת

מ. ברעם: אני רוצה לקדם בברכה את היועץ המשפטי, ד"ר קיטרון, המייצג את הממשלה בענין שכר חברי-הכנסת. אני מציע שהיועץ המשפטי, ד"ר קיטרון, ינסח הצעת החלטה, שתוספת היוקר לחברי-הכנסת תשולם כנהוג לגבי עובדי המדינה. יושב-ראש הוועדה ירווח ההחלטה לכנסת ויפרסמה ברשומות.

ב-1964, בעת ההסדר הכללי עם עובדי המדינה וכל עובדי ומשק, תוספת יוקר א' בסכום של 140.8 ל"י נכללה בשכר היסוד כתוספת בלתי נפרדת מהשכר והחילו עליה מס-הכנסה. הסדר זה לא נעשה לגבי חברי הממשלה וחברי הכנסת. לו היינו מתקנים זאת היה מתקבל הרושם שאנחנו מקבלים תוספת שכר, לכן הצעתי להשאיר את המצב כמו שהוא. חשתי שאנחנו נוהגים מתשלום תוספת יוקר בלי גביית מס-הכנסת, אך הוברר לי שהחשש שלי אינו נכון, כי זל תשלום מס-הכנסה על 140 הל"י, כחלק בלתי נפרד מהשכר.

אני מבקש שייכתב: "כנהוג לגבי עובדי המדינה", כדי שלא יתפרש שחברי-הכנסת קיבלו תוספת של 140 ל"י.

לענין תוספת המשפחה: אנחנו מקבלים תוספת משפחה, החל מ-1949 - 18.64 ל"י בעד האשה ו-6.96 ל"י בעד כל ילד עד גיל 20 שנה. חברת-הכנסת מקבלת תוספת משפחה בעד הבעל, כי בתקנון כתוב: בן משפחה אחד - תוספת כך וכך. לא חשוב אם זה הילד, או הבעל - הראשון מקבל.

תוספת המשפחה אצל עובדי המדינה היא: בעד האשה - 10 ל"י, משולם על-ידי המשרד; בעד אשה עובדת - 5 ל"י, משולם על-ידי המשרד; בעד ילד ראשון עד גיל 18 - 20 ל"י, משולם על-ידי המשרד; בעד ילד שני עד גיל 18 - 20 ל"י, משולם על-ידי המשרד; בעד ילד שלישי עד גיל 18 - 30 ל"י, משולם על-ידי המוסד לביטוח לאומי; בעד ילד רביעי עד גיל 18 - 45 ל"י, משולם על-ידי המוסד לביטוח לאומי; בעד ילד חמישי עד גיל 18 - 47 ל"י, משולם על-ידי המוסד לביטוח לאומי; בעד ילד ששי עד גיל 18 - 45 ל"י, משולם על-ידי המוסד לביטוח לאומי; בעד כל ילד נוסף עד גיל 18 - 40 ל"י, משולם על-ידי המוסד לביטוח לאומי.

אני מעיר תשומת ליבכם, שעד כה שולמה לחברי-הכנסת תוספת משפחה בעד ילד עד גיל 20; לעומת גיל 18 אצל ילד של עובדי המדינה. בדרך-כלל איננו משלמים בעד חבר-הכנסת 1,8 לביטוח הלאומי בשכיל שהביטוח הלאומי ישלם בעד הילדים הראשונים קיצבת ילדי עובדים.

בהזדמנות זאת רצוני להעיר תשומת ליבו של יושב-ראש הוועדה, שהוברר לי שלא משלמים בעדנו מס מקביל לקופת-חולים וזה יכול לשבש לנו את המצב.

לא נשווה לחברי-הכנסת את התשלום לביטוח הלאומי לפי החוק הקיים במדינה. התוספת צריכה להשתלם ישירות בעד חברי הכנסת, ולא לשלוח אז חברי הכנסת לביטוח הלאומי. מר למברגר סיפר לי שיושב-ראש הכנסת לשעבר, קדיש לוז, פסק שרצוי שחברי-הכנסת לא יצטרכו למלא טפסים, כי בלי טפסים הם לא יכולים לקבל תוספת משפחה. אנחנו לא נשלם 1,8 לביטוח הלאומי, אלא נשלם ישירות לילדינו, כולל משפחות מרובות ילדים.

י. למברגר: יש כיום בכנסת 3 משפחות מרובות ילדים. משפחה מרובת ילדים היא משפחה עם שלושה ילדים.

מ. ברעם: נאמר לי על-ידי אנשי הגזברות, שעד כמה שידוע להם חברי-הכנסת אינם מקבלים מהביטוח הלאומי שום הקצבות, לא רק בעד הילד הראשון והשני שאיננו משלמים 1,8, אלא גם למעלה מזה. פניתי במכתב לביטוח הלאומי והם השיבו לי: "בתשובה לשאלות שהפנית ליועצנו המשפטי, עורך-הדין משה לוי (א) חברי-הכנסת אינם מבוטחים בביטוח ילדי עובדים ואינם זכאים לקבל הקיצבה בגין שני הילדים הבכירים; (ב) חברי הכנסת מבוטחים, ככל תושבי ישראל, בביטוח משפחות מרובות ילדים, בגין השלישי ואילך הם מקבלים קיצבתם מאת מוסדנו ישירות, שלא באמצעות הכנסת."

מר בר-יוסף ומר למברגר מכחישים זאת.

מ. ברעם:

עלינו להחליט שהכנסת תשלם את תוספת המשפחה כולה מתקניב הכנסת ולהודיע לחברי-הכנסת שהם מקבלים זאת מאיתנו ולא יקבלו תוספת זו מהמוסד לביטוח לאומי. כן יהיה עלינו להודיע החלטתנו למוסד לביטוח לאומי על-מנת למנוע כפילות. לא מכוויד שחבר-הכנסת יפנה לביטוח הלאומי וישלחו לו שיק מיוחד. לצערנו איננו משופעים בחברי הכנסת רבים שיש להם הרבה ילדים.

דבר שלישי - אני בדעה שעלינו לאמץ את שיטת התשלומים בעד חברי-הכנסת, בנהוג לגבי עובדי מדינה, בלי שום יוצא מן הכלל. אף חבר הכנסת לא יתעשר אם יקבל 10 לירות בעד האשה במקום 18.64 ל"י שזיבל עד היום. ועבור אשה עובדת יקבל 5 ל"י. גם חברות-הכנסת לא תקבלנה בעד הבעל. זה יכול להסתכם רק ב-3-4 ל"י בלבד, ואילו חברי הכנסת שיש להם שלושה ילדים ומעלה יקבלו עבור כל ילד 30, 45 ו-47 ל"י, לפני הורדת המס.

אמנם השארנו לנו את האופציה שאנחנו נחליט ולא רצינו לנבל את ההסתייגות של חבר-הכנסת הורביץ - הסתייגותו הורדה. אני חושב שיהיה כדאי לחברי-הכנסת ללכת לפי הנהוג לגבי עובדי המדינה. ברגע שהמוסד לביטוח לאומי יעלה התוספת - נבקש מהחשב של הכנסת לנהוג כנהוג במוסד לביטוח לאומי. ההפרש הוא בסך הכל של 8 ל"י, ולא כדאי בצלל 8 ל"י להיות נבדלים מיתר השכירים בארץ.

אני מציע שנקבל את הטבלה הזאת. כן נקבל החלטה לשלם מקופת הכנסת בעד ילדינו. הודיע לחברי-הכנסת שלא לפנות למוסד לביטוח לאומי ונודיע למוסד לביטוח לאומי שאנחנו בעצמנו ביטחנו את ילדינו ולכן מתבקשים הם שלא לאשר לחברי-הכנסת קיצנת ילדים.

אני מציע לקבל את ההצעה על קירבה ועל קרעיה, גם לגבי הגיל. ידוע לי שילדים בגיל 18 עולים לנו יותר מאשר לאחר שהם מתגייסים לצבא, אבל אם כך נקבע הדבר לגבי כל עובדי המדינה - אינני צריכים להיות יוצאים מן הכלל.

ג. קיטרון:

אני מעדיף שלא ייווצר בציבור הרושם, שלפחות על הניר מקבלים חברי-הכנסת קיצבות כפולות, או רשאים לקבל. אני מעדיף מבחינה משפטית ומבחינה ציבורית - שהדבר יהיה מעוגן בחוק ויהיה ברור שהתוספת הזאת תשולם על-ידי הכנסת ואין לחבר הכנסת כל זכות בעצין זה במוסד לביטוח לאומי. רצוי שבועדת העבודה תוכנס פיסקה שתוספת זו אלנה חלה על חברי הכנסת.

מ. ברעם:

מדוע ועדת הכנסת אינה יכולה להחליט שאטור לחבר-הכנסת לדרוש תוספת זו מהביטוח הלאומי. אני מקבל על עצמי שנדון בנושא זה בוועדה משותפת של ועדת הכנסת וועדת העבודה - שהתשלום של הביטוח הלאומי לא יחול על חברי הכנסת. אינני מעלה על הדעת שיימצא חבר הכנסת שיפנה בכל זאת לביטוח הלאומי, ואם הביטוח הלאומי לא ישלם לו התוספת הוא יפנה לבג"צ.

א. רזיאל-גאנר:

אני מציעה שד"ר קיטרון ינסח הצעת החלטה ויגישה בישיבה הבאה של הוועדה.

ג. קיטרון:

שמעתי משהו לגבי הריטרואקטיביות. כיצד אפשר?

מ. ברעם:

אני מציע שהריטרואקטיביות תהיה החל מ-1.10.72.

מ. נסים:

אני מציע שמתן התשלומים לגבי ילדים יהיה החל מראשית כהונתה של הכנסת הזאת. פעם היה 12 ל"י, לאחר מכן עלתה הקיצבה לסכום של 15 ל"י ואחר-כך - 17 ל"י - כן יהיה.

י. למברגר:

לפי הצעת חבר-הכנסת נסים יצטרכו רבים מחברי-הכנסת להחזיר כספים, כי כיום עד גיל 20 שנה; ואילו אצל עובדי המדינה משלמים עבור הילדים עד גיל 18.

מ. נסים:

ענין הגיל והתשלום עבור האשה יהיה מ-1.10.72.

ג. קיטרון: זה בלתי אפשרי. מה האסון אם הכל יהיה מ-1.10.72? יש החמרות ויש הקלות.
 היה חוק, קיבלו בדיוק לפי החוק. החוק היה בתוקף עד לפני מספר חודשים - מיולי 1972.

מ. ברעם: אני מציע שהריטרואקטיביות תחול מ-1.4.72, מראשית שנת התקציב.

ג. קיטרון: ביולי 1972 קיבלתם חוק המחליף שני מעיפים של חוק שכר חברי-הכנסת, אבל לא כתוב שם שתקפו של החוק מ-1.4.72.

היו"ר א. א. אנקורי: הריטרואקטיביות תהיה מחודש יולי, מהיום בו שונה החוק, זה ודאי אפשרי.

סוכם: היועץ המשפטי, ד"ר קיטרון, ינסח הצעת החלטה שתוספת היוקר ותוספת המשפחה לחברי הכנסת תשולם כנהוג לגבי עובדי המדינה.

מ. נסים: לפני פגרת הפסח הצעתי הצעה לדון בעניין שירות רפואי לחברי-הכנסת. נאמר לי שועדת המשנה לענין יזכר חברי הכנסת תתכנס מייד אחרי הפגרה ותדון בנושא.

היו"ר א. א. אנקורי: ועדת המשנה לא עשתה זאת ואנו חוזרים על הבקשה הזאת.

אני מברך את ד"ר קיטרון עם קבלו עליו את התפקיד של היועץ המשפטי של הוועדה לגבי שכר, גימלאות וכדומה.

אני מברך את מר בר-יוסף עם קבלו עליו את התפקיד של סגן מזכיר הכנסת לענייני אמרכלות; ואת מר למברגר בהיבחרו לתפקיד חשב הכנסת.

הישיבה ננעלה בשעה 16.40.